

CEPLJENJE PROTI OKUŽBAM S HPV

1. KAJ JE HPV?

Okužba s humanimi papilomavirusi (HPV) je ena najpogostejših spolno prenosljivih okužb v svetu in tudi v Sloveniji.

Vsaj polovica ljudi, ki so spolno aktivni, se v življenju okuži s HPV.

Okužene osebe večinoma nimajo bolezenskih znakov. Pri večini okužba spontano mine, pri nekaterih pa se lahko razvije trajna okužba s HPV. Po trajni okužbi se lahko pojavijo rak in predrakave spremembe materničnega vratu in nekateri drugi raki (tako pri moških kot pri ženskah) ter genitalne bradavice. Zdravljenje bolezni, ki so posledica teh okužb, je dolgotrajno in ni vedno uspešno.

Rak in predrakave spremembe materničnega vratu ne morejo nastati brez trajne okužbe z enim izmed rakotvornih HPV.

V Sloveniji je rak materničnega vratu še vedno pomemben javno-zdravstveni problem, kljub zelo učinkovitemu državnemu programu zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb materničnega vratu (ZORA).

Po podatkih Registra raka, ki ga vodijo na Onkološkem inštitutu, je zadnja leta za rakom materničnega vratu vsako leto na novo zbolelo okrog 130 žensk, 30 do 40 pa jih je zaradi te bolezni umrlo. Pri slovenskih ženskah veliko zdravstveno breme predstavljajo tudi predrakave spremembe na materničnem vratu, ki jih je potrebno kirurško zdraviti.

2. CEPIVO PROTI OKUŽBI S HPV - ZAKAJ JE POMEMBNO?

Cepiva, ki so v Sloveniji na voljo za cepljenje proti okužbi s HPV, so inaktivirana (mrtva) cepiva, ki zelo učinkovito preprečijo okužbo z najpogostejšimi visokorizičnimi genotipi, ki povzročajo raka in predrakave spremembe materničnega vratu. Dve izmed cepiv ščitita tudi proti genitalnim bradavicam in raku zadnjika.

Pričakuje se, da bo zaščita po cepljenju dolgotrajna.

Velja pa opozorilo, da bodo tako pri cepljenih kot pri necepljenih dekletih tudi v prihodnosti potrebni redni ginekološki pregledi in odvzemi brisov materničnega vratu, saj cepljenje ne ščiti pred vsemi genotipi HPV, ki lahko povzročajo predrakave spremembe in raka materničnega vratu.

3. KAKO SE CEPI PROTI OKUŽBI S HPV IN KDAJ?

Cepljenje proti okužbi s HPV se izvaja kot neobvezno ob sistematskem pregledu pri deklicah, ki obiskujejo 6. razred osnovne šole in tudi pri tistih, ki so obiskovale 6. razred v šolskem letu 2009/10 ali kasneje in še niso bile cepljene (»zamudnice«).

Za zaščito oseb mlajših od 14 let (oz. 15 let - odvisno od cepiva) sta dovolj **dva odmerka cepiva, prejeta v razmaku najmanj 6 mesecev**. Za starejše (14 let in več oz. 15 let in več) so potrebni trije odmerki po shemi **0,2,6** oz. **0,1,6** (odvisno od cepiva).

Drugi in tretji odmerek dekleta prejmejo po dogovoru s šolskim zdravnikom. Dodatni poživitevni odmerki cepiva zaenkrat niso predvideni. Cepljenje proti okužbi s HPV se lahko opravi istočasno z drugimi cepljenji.

Cepljenje je najbolj učinkovito pred morebitno izpostavljenostjo okužbi s HPV, torej pred prvimi spolnimi stiki. Cepivo ne zdravi že obstoječe okužbe s HPV in njenih zapletov.

Ta cepljenja se plačajo iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja. Plačnik cepljenj proti HPV izven opredeljenega programa (za starejša dekleta, fante, ženske in moške) je posameznik.

4. KDAJ SE NE SME CEPITI PROTI OKUŽBI S HPV?

Proti okužbi s HPV se ne sme cepiti oseba, če je imela kdaj hudo alergično reakcijo na sestavine cepiva ali če je imela resen neželen učinek po predhodnem odmerku istega cepiva.

Cepljenje je treba odložiti pri osebah, ki imajo hujšo akutno bolezen z zvišano telesno temperaturo.

5. ALI JE CEPLJENJE PROTI OKUŽBI S HPV VARNO?

Da, kot pri vseh drugih cepljenjih se lahko tudi po cepljenju proti HPV pojavijo neželeni učinki, ki pa so običajno blagi in prehodni. Najpogosteje so to lokalne reakcije na mestu cepljenja (bolečina, rdečina, oteklina) in zvišana telesna temperatura. Resnejši neželeni učinki so zelo redki.

Po dosedanjih izkušnjah v različnih državah po svetu se je cepljenje izkazalo kot zelo varno.

Tudi Svetovna zdravstvena organizacija po pregledu podatkov o spremljanju neželenih učinkov po uvedbi cepljenja proti HPV v rutinske programe ugotavlja, da je cepljenje proti HPV varno.

Več informacij o cepljenju proti okužbi s HPV lahko dobite pri šolskem zdravniku ali na spletni strani NIJZ: <http://www.nijz.si/sl/cepljenje-proti-okuzbam-s-humanimi-papilomavirusi>